MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' April, 2003

Citazzjoni Numru. 2603/2000/1

Trevor Buhagiar, Joseph Buhagiar u Evelyn Buhagiar

vs

Montaldo *Insurance Services* Ltd. – li b'digriet tat-28 ta' Frar 2001 il-kelma "*Services*" giet mibdula ghal "*Agency*" – f'isimha u bhala agenti u in rapprezentanza tas-socjeta` estera American Home Assurance Company.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi nhar is-26 ta' Mejju 1996 waqt li l-attur Trevor Buhagiar (iben, allura minuri, ta' l-atturi Joseph Buhagiar u Evelyn Buhagiar) kien miexi fuq il-bankina fi Triq il-Qaliet, Marsascala, gie nvestit mill-karozza Hillman Imp N-2049

assikurata mas-socjeta` konvenuta u misjuqa minn Joseph Farrugia. Fl-incident imsemmi l-istess Trevor Buhagiar sofra feriti gravi f'rasu, ksur fil-kustilji, u hsara fl-interni u tilef ukoll il-milsa, b'mod li baqa' jbaghti minn dizabilita` permanenti.

Illi l-incident imsemmi gara unikament bi htija tal-imsemmi Joseph Farrugia assigurat tas-socjeta` konvenuta minhabba negligenza, traskuragni, nuqqas ta' hsieb u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti.

Illi s-socjeta` konvenuta accettat ir-responsabbilta` ta' l-incident da parti tal-assigurat taghha w intrabtet li taghmel tajjeb ghad-danni sofferti mill-atturi.

Illi wara negozjati bejn l-atturi Joseph u Evelyn Buhagiar fl-interess ta' binhom, u wara li l-istess Trevor Buhagiar gie ezaminat kemm mit-tobba imqabbdin mill-atturi, u kemm minn tabib mahtur mis-socjeta` konvenuta, l-istess socjeta` konvenuta ghamlet offerta ferma ta' kumpens fl-ammont ta' hamsa u tletin elf lira, *oltre* l-ispejjez legali.

Illi l-atturi accettaw l-offerta u talbu l-hlas kif miftiehem.

Illi minkejja l-ftehim u l-obbligazzjoni assunta mis-socjeta` konvenuta sa llum naqset li thallas l-ammont miftiehem.

Illi l-istess atturi talbu lil din il-Qorti sabiex:

1. Tikkundanna proprio u / jew nomine thallas lill-atturi s-somma ta' hamsa u tletin elf lira Maltin, ammont miftiehem bhala danni sofferti mill-atturi fl-incident imsemmi li gara fis-26 ta' Mejju 1996, flimkien ma' l-ispejjez legali kif fuq spjegat.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tat-2 ta' Frar 2000 u bl-imghaxijiet legali mid-data tal-istess ittra ufficjali, kontra s-socjeta` konvenuta li tibqa' ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 sa 16 tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta tal-14 ta’ Frar 2001 a fol. 20 fejn gie eccepit:-

1. Illi, in linea preliminari, ghall-korrettezza, l-isem tas-socjeta` konvenuta hija “Montaldo *Insurance* Agency Ltd.”.

2. Illi subordintament u bla pregudizzju ghall-premess, id-domandi attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt billi, minkejja li saru trattattivi ghat-transazzjoni, ma saret ebda skrittura f’dan is-sens, kif *del resto* rikjest mill-artikolu 1233(d) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta’ Malta.

3. Illi subordintament u bla pregudizzju ghall-premess, l-allegat transazzjoni ma kienx konkluz billi kienet mehtiega l-awtorizzazzjoni tal-Qorti Civili Sekond’ Awla billi l-attur Trevor Buhagiar dak iz-zmien kien minorenni.

4. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tas-socjeta` konvenuta a fol. 21 tal-process.

Rat il-verbali tat-28 ta’ Frar 2001 fejn fuq qbil bejn il-partijiet il-Qorti rat l-**Artikolu 175 (1) tal-Kap 12** u ordnat li ssir il-korrezzjoni fl-okkju fl-isem tas-socjeta` konvenuta. Inaghta digriet tal-affidavits tal-attur b’terminu ta’ tletin gurnata. Il-kawza giet differita biex tkompli tinstema’ minn din il-Qorti kif prezentament presjeduta u tas-26 ta’ Gunju 2001 fejn Dr. Pawlu Lia prezenta affidavit tal-attur Joseph Buhagiar b’kopja lid-difensur tal-kontro-parti u talab differiment ghall-probabbli transazzjoni; tat-13 ta’ Novembru 2001 fejn Dr. Pawlu Lia prezenta nota b’affidavit *seduta stante* u kkonsenja kopja lil David Debono ghall-konvenut. *Stante* n-nuqqas ta’ transazzjoni, Dr. Lia ddikjara l-provi tieghu maghluqa hlief tax-xhieda ta’ David Debono jekk ikunu il-kaz. Inghata digriet tal-affidavit tal-konvenuti b’terminu ta’ erbghin gurnata u tal-10 ta’ Jannar 2002 fejn la dehru l-konvenuti, la d-difensuri taghhom u lanqas ma prezentaw affidavits jew tellghu

xhieda. In vista ta’ dan il-Qorti ddikjarat il-provi tas-socjeta` konvenuta maghluqa u l-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 ta’ Frar 2002.

Rat ir-rikors tas-socjeta` konvenuta tal-15 ta’ Jannar 2002 fejn talbet is-sospensjoni tal-prolazzjoni tas-sentenza u l-awtorizzazzjoni ghall-prezentata tal-affidavit ta’ David Debono li kien gja` mahluf fis-26 ta’ Gunju 2001, pero` bi zvista ma giex prezentat. Rat ukoll id-digriet sussegwenti tal-Qorti tas-16 ta’ Jannar 2002 fejn laqghet it-talba b’dan li l-istess David Debono obbliga ruhu li jidher fis-seduta li jmiss biex isirlu l-kontro-ezami.

Rat in-nota ta’ David Debono tat-18 ta’ Jannar 2002 fejn in segwitu tad-digriet tal-Qorti, obbliga ruhu li jattendi ghas-seduta tat-28 ta’ Frar 2002.

Rat il-verbali tat-28 ta’ Frar 2002 fejn xehed l-istess David Debono u d-difensuri tal-partijiet iddikjaraw li m’ghandhomx provi aktar. Il-Qorti laqghet it-talba ta’ Dr. Ivan Gatt ghall-prezentatat ta’ nota t’osservazzjonijiet u pprefiggiet terminu ta’ 40 gurnata lis-socjeta` konvenuta biex jipprezenta n-nota bil-visto / notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollu l-istess terminu biex jirrispondi. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 ta’ Gunju 2002.

Rat in-noti t’osservazzjonijiet tas-socjeta` konvenuta tal-21 ta’ Marzu 2002 u dik ta’ l-atturi datata 15 ta’ April 2002.

Rat il-verbal tas-27 ta’ Gunju 2002 fejn il-Qorti ddifferiet il-kawza ghas-sentenza ghat-12 ta’ Dicembru 2002 peress li kellha bzonn aktar zmien ghall-prolazzjoni tas-sentenza.

Rat il-verbal tat-12 ta’ Dicembru 2002 fejn peress li kellha bzonn aktar zmien ghall-prolazzjoni tas-sentenza il-kawza giet differita ghat-30 t’April 2003

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

<u>II. MERTU TAL-VERTENZA ODJERNA</u>

Illi fis-26 ta’ Mejju 1996, l-attur Trevor Buhagiar (li dak iz-zmien kien minuri) kien miexi fuq il-bankina fi Triq il-Qaliet, M’Scala. Hu gie nvestit mill-karozza Hillman Imp N-2049 misjuqa minn Joseph Farrugia li kien assikurat mas-socjeta` konvenuta. Illi l-istess minuri sofra feriti gravi f’rasu, ksur fil-kustilji, u hsara fl-interni u tilef ukoll il-milsa, b’mod li baqa’ jbati minn dizabilita` permanenti. Is-socjeta` konvenuta, skond l-atturi, accettat ir-responsabbilta` ta’ l-incident da parti ta’ l-assigurat taghha Joseph Farrugia u ntrabtet li taghmel tajjeb ghad-danni sofferti mill-atturi.

Illi l-atturi jsostnu li wara negozjati bejn il-genituri ta’ Trevor Buhagiar fl-interess tieghu, u wara li l-istess gie ezaminat mit-tobba mahtura miz-zewg partijiet, is-socjeta` konvenuta ghamlet offerta ta’ kumpens fl-ammont ta’ Lm35,000 oltre l-ispejjez legali. L-atturi accettaw l-offerta u talbu l-hlas kif miftiehem izda s-socjeta` konvenuta naqset milli taghmel dan u kien ghalhekk li kellha tinfetah din il-kawza.

Illi fl-eccezzjonijiet taghha s-socjeta` konvenuta eccepiet illi d-domandi attrici huma nfondati ghax minkejja li saru trattativi ghal transazzjoni, ma saret ebda skrittura f’dan is-sens, kif rikjest mill-**artikolu 1233(d) tal-Kap.16**. Inoltre’, bla pregudizzju eccepiet illi l-allegat transazzjoni ma kienx konkluz billi kienet mehtiega l-awtorizzazzjoni tas-Sekond’Awla billi Trevor Buhagiar dak iz-zmien kien minorenni.

<u>III. PROVI PRODOTTI</u>

Illi fl-affidavit tieghu l-attur, **Joseph Buhagiar,** xehed dwar l-incident u rrefera ghat-tbatija li ghadda minnha ibnu u ghad-dizabilita` li sofra kawza ta’ l-incident imsemmi fic-citazzjoni attrici. Illi huwa spjega li saru jafu li l-karozza kienet assigurata mas-socjeta` konvenuta u b’hekk kitbulha permezz ta’ l-avukat biex it-tifel jigi kompensat ghad-danni minnu sofferti. Is-socjeta` konvenuta kienet accettat ir-responsabbilta` da parti ta’ l-assigurat taghha u skond hu ntrabtet li taghmel tajjeb ghad-danni sofferti.

Infatti kienu bdew negozjati minnhom fl-interess tat-tifel dak iz-zmien minuri. Kienu raw lit-tifel diversi specjalisti nkarigati miz-zewg nahat.

Illi huwa kompla li l-avukat taghhom kien innegozja ma' l-avukat tas-socjeta` konvenuta u kienet saret offerta ta' Lm35,000 mill-assigurazzjoni b'ittra datata 8 ta' Lulju 1999 pero` wara hafna diskussjonijiet rega' bdielhom ghax qalu li ma kellhomx kunsens mill-kumpanija ta' barra. Sussegwentement regghu ltaqghu l-avukati u saret mill-gdid l-istess offerta. L-avukat qalilhom li kien insista li qabel issir l-offerta, l-assigurazzjoni lokali kellha ggib il-kunsens tal-kumpanija ta' barra. Wara qalilhom li kien gie nfurmat li ta' barra qablu u saritilhom offerta bil-miktub b'ittra datata 5 ta' Novembru 1999. Fuq parir ta' l-avukat accettaw l-offerta u nfurmaw lill-*insurance*. Kienu nsistew wkoll li l-hlas isir immedjatament. Il-hlas kien ittawwal u ma sarx. Gew infurmati li ghal darb'ohra l-agenti lokali regghu qalu li kellhom diffikultajiet u regghu riedu jifthu l-kaz kollu mill-gdid. B'hekk iddecidew li jipprezentaw il-kawza.

Illi **Dr Pawlu Lia**, l-avukat ta' l-atturi, fl-affidavit tieghu xehed li huwa kien qed jassisti lill-atturi fil-kwistjoni dwar id-danni sofferti minn Trevor Buhagiar fl-incident li gara fis-26 ta' Mejju 1996. Qal li kellhom diffikultajiet biex sabu min kienet l-assigurazzjoni li kienet tkopri l-incident anke minhabba li l-persuna li kienet saqet il-karozza kien instab mejjet ftit wara b'*overdose*. Infatti ghall-ewwel kien kiteb lill-*Motor Insurers' Bureau* u kienu ser jitrattaw il-kaz huma. Kienu anke talbu li lil Trevor Buhagiar jezaminah tabib imqabbad minnhom. Pero` wara gie nfurmat li l-incident kien kopert mill-konvenuti Montaldo *Insurance Services Limited*.

Illi meta huwa avvicina lis-socjeta` konvenuta mill-ewwel kienu accettaw li l-incident kien kopert minnhom bhala assiguraturi naturalment bhala agenti ta' *American Home Assurance Company*. Ma kienx hemm lanqas problemi dwar ir-responsabbilta`. Huma talbuh li jipprovdi c-certifikati medici u jaghmel il-*claim* f'isem il-klijent tieghu. Huwa baghat lil klient tieghu ghand il-Professur Godfrey

Laferla u Dr Anthony Galea Debono billi d-debilita` li kien isofri minnhom jaqghu fil-kompetenza ta’ zewg specjalitajiet. Dawn iccertifikaw dizabilita` komplessiva ta’ 37%. Abbazi ta’ din id-dizabilita` huwa kkalkula *claim* ta’ Lm53,872 u kiteb lil Dr Ivan Gatt fis-17 ta’ Frar 1998 b’din il-*claim*. Hu deherlu li kien hemm disponibilita’ biex jinstab ftehim bonarju u kienu ltaqghu diversi drabi huwa u Dr Gatt dwar il-kwistjoni tal-*quantum*. Fl-istess zmien kien anki tkellem ma’ David Debono, *Manager* tal-*insurance*.

Illi huwa kompla jghid illi l-konvenuti kienu qed jibbazaw ruhhom ukoll fuq ic-certifikat mediku li kien ghamel Dr Frederick Zammit Maempel li kien invista lil Trevor Buhagiar imqabbad mill-*Motor Insurers’ Bureau*. Dr Zammit Maempel kien iccertifika dizabilita` ta’ 10% pero` ma kienx kopra kollox. Il-Profs Godfrey Laferla kien iccertifika dizabilita` ta’ 17% pero` ma kienx kopra kollox. Waqt li Dr Anthony Galea Debono kien ghamel certifikat li fih inkluda d-dizabilita` koperta fic-certifikat tal-Profs Laferla u ccertifika dizabilita` totali ta' 37%. Fit-trattativi sar ftehim li billi kien hemm differenza bejn ic-certifikati ta’ Dr Zammit Maempel u dak tal-Profs Laferla, jiehdu dal-fatt in konsiderazzjoni, pero` jibbazaw ruhhom fuq it-tlett certifikati.

Illi fuq din il-bazi u wara hafna diskussjonijiet fit-8 ta’ Lulju 1999 kienet saret offerta ta’ Lm35,000. Il-klienti tieghu ghall-ewwel ma kienux se jaccettaw peress li ppretendew hlas ghall-imghaxijiet mitluba u kienu qed jippretendu mhux anqas minn Lm40,000. Sussegwentement pero` Dr Lia kien informa lis-socjeta` assiguratrici li kienu lesti li jaccettaw. Wara li l-klienti tieghu kienu accettaw kienet gietu risposta li l-assiguraturi ta’ barra ma kienux qablu u b’hekk ma sar xejn.

Illi wara s-Sajf tas-sena 1999 kien iltaqa’ diversi drabi kemm ma’ David Debono, kemm ma’ Dr Ivan Gatt u fl-ahhar waslu fi ftehim li l-konvenuti regghu ghamlu offerta ta’ Lm35,000, ghas-saldu, oltre’ l-ispejjez legali. Huwa kien kellem lil Dr Gatt u staqsieh jekk din id-darba kienx hemm il-kunsens “ta’ barra”; kien qallu wkoll biex qabel ikollhom il-kunsens u l-offerta tkun wahda certa, ma

kellhomx ghalfejn jaghmlu l-offerta. Huwa kien qallu li kien fi hsiebu jkellem lill-klijenti tieghu u jmur lura ghandu. Fil-fatt ftit granet wara kien qallu li kellhom il-kunsens biex jaghmlu l-offerta definittiva, u ffaxxjalu kopja ta' l-ittra tal-5 ta' Novembru 1999 u baghtielu wkoll bil-posta. Imbaghad huwa nforma lill-*insurance* li l-klienti tieghu accettaw l-offerta. L-offerta ma kinetx saret b'ebda rizerva. Huwa kien insista li qabel jikkonfermawlu l-offerta jkunu certi li din kienet wahda definittiva u li jkunu jistghu jaghmlu l-hlas immedjatament. Huwa stenna li fi ftit granet kellu jithallas ic-cekk. Ghalkemm stenna l-hlas wara xi zmien gie nfurmat li rega' kellhom il-problemi.

Illi l-*Claims Manager* tal-kumpanija Montaldo *Insurance Agency Limited*, **David Debono,** xehed li dwar il-*claim* is-socjeta` dahlet fiha wara hafna zmien billi originarjament il-kaz kien qieghed jigi ttrattat mill-*Motor Insurer's Bureau*. Illi m'hemm l-ebda kontestazzjoni dwar il-kwistjoni tar-responsabbilta` ta' l-incident izda l-*quantum* qed jigi kkontestat.

Illi huwa semma li hu, l-avukat taghhom u Dr Pawlu Lia ghall-atturi ltaqghu diversi drabi fejn iddiskutew il-kaz rigward l-ammont bhala danni. Dr Lia kien ghaddielhom certifikati medici minn tobba mqabbda mill-attur stess. Bhala kumpanija ma nkarigawx tabib imma kellhom biss f'idejhom certifikat ta' Frederick Zammit Maempel imqabbad mill-*Motor Insurers' Bureau* datat 29 ta' Awissu 1997.

Illi huwa qal li jiftakar li tkellmu dwar figura, liema figura giet diskussa u varjata minn dik originarjament mitluba mill-attur. Hu qal li kienu ghamluha cara illi l-offerta taghhom kellha tigi accettata mill-principali taghhom ta' barra, dan kien ghall-habta ta' Gunju 1999. F'Lulju 1999 regghu ltaqghu. Wara din il-laqgha, kitbu lil Dr Lia (b'ittra datata 8 ta' Lulju 1999) b'offerta *tramite* l-avukat tal-kumpanija. L-offerta kienet ta' Lm35,000 izda din l-offerta ma gietx accettata. Dr Lia kien kitbilhom f'dan is-sens permezz ta' ittra datata 19 ta' Lulju 1999 u dan billi ried somma akbar bhala kumpens. F'Settembru 1999 l-avukat tal-kumpanija qalilhom li gie avvicinat minn Dr Lia biex

ikomplu jiddiskutu. Iltaqghu fit-28 ta’ Settembru 1999 u ma kienux qablu dwar figura.

Illi fil-5 ta’ Novembru 1999 l-avukati tal-kumpanija kitbu lil Dr Lia u nfurmawh li kienu lesti li jaghlqu l-kaz bil-hlas ta’ Lm35,000 oltre’ l-ispejjez legali. Inoltre’ l-principali taghhom riedu li l-attur jissottometti ruhu ghall-ezami mediku ghax riedu jkunu jafu s-sitwazzjoni medika ta’ l-attur filwaqt tal-hlas, u dan biex jigi kkumpensat adegwatament u ghar-reali danni li qed isofri.

Illi in kontro-ezami qal li hu minnu li l-ewwel darba li saret offerta ta’ Lm35,000 oltre’ l-ispejjez din damet ma giet accettata u meta giet accettata huwa kien infurmahom li l-principali taghhom kien rega’ bdielhom. Huwa qabel li fl-ebda stadju sa dak iz-zmien il-klient tieghu qatt ma ntalab biex imur ghand tabib iehor u kienu qed jimxu fuq it-tobba li kienu mahtura minnu u t-tabib mahtur mill-assocjazzjoni tal-*insurances*. Inoltre’ qabel ukoll li meta saret it-tieni offerta ta’ Lm35,000. Dr Lia kien insista li din tkun bil-miktub u li qabel ma jaghmluha jkollhom il-kunsens ta’ barra. Huwa xehed ukoll li qara l-affidavit ta’ l-istess Dr. Lia.

<u>IV. KONSIDERAZZJONIJIET</u>

<u>A. L-EWWEL ECCEZZJONI</u>

Illi din giet sorvolata bid-digriet tal-Qorti moghti *seduta stante* fit-28 ta’ Frar 2001.

<u>B. IT-TIENI ECCEZZJONI</u>

Illi s-socjeta` konvenuta eccepiet illi d-domandi attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt billi minkejja li saru trattativi ghall-transazzjoni, ma saret ebda skrittura f’dan is-sens, kif rikjest mill-**artikolu 1233(d) tal-Kap.16.**

Illi l-**artikolu 1233(d) tal-Kap.16** jipprovdi illi:-

"(1) Bla hsara tal-kazijiet li fihom il-ligi espressament, taghmel mehtieg l-att pubbliku, ghandhom isiru b'att pubbliku jew b'kitba privata, taht piena ta' nullita'

(d) it-transazzjoni."

Illi f'dan l-istadju huwa mportanti li din il-Qorti, abbazi tal-provi prodotti, tara jekk effettivament kienx hemm transazzjoni u b'hekk dan l-istitut ta' transazzjoni jrid ukoll jigi studjat.

Illi skond l-**artikolu 1718 tal-Kap.16** jipprovdi illi :-

"It-transazzjoni hija kuntratt li bih il-partijiet, b'xi haga li jaghtu, iwieghdu, jew izommu, jaghtu tmiem ghal kawza mibdija, jew jevitaw li tkun sejra ssir."

Illi fis-sentenza **"Saverio Spiteri vs Giuseppe Azzopardi"** (21 ta' Jannar 1928 – App. Civ.) l-Onorabbli Qorti tal-Appell qalet:-

"Atteso che, come trovasi ricordato nella decisione data da questa Corte il 16 aprile 1926 nella causa "Mifsud versus Sacco" (Collez, XXVI.II.101) gli estremi essenziali di una transazione, secondo la definizione dell'articolo 1478, Ordinnza gia' citata, sono una lite che sia per nascere e che si vuol prevenire, ovvero una lite gia' incominciata a cui si pone fine, e una cosa data, promessa o ritenuta tra le parti contraenti. "Due elementi" – cosi' il Ricci, Corso di Diritto Civile, Vol.IX,n.107 – "caratterizzano la transazione e la distinguono da ogni altro contratto. Il primo e' costituito dal dubbio dal quale le parti vogliono uscire, risolvendolo esse stesse, anziche' deferire la decisione al magistrato; il secondo da cio' che i pratici chiamano 'hine inde remissum'. Quest'altro elemento consiste in cio', che ciascuna delle parti deve dare, promettere o ritenere qualche cosa. E' insomma il mutuo sacrificio cui entrambi le parti si assoggettano nello scopo di terminare una lite o di evitarla, quello che costituisce la transazione e le imprime un carattere proprio per il quale va distinta da ogni altra convenzione…";

Illi fis-sentenza **"Alessandro Portanier vs Paolo Dalli"** (A.C. 15 ta' Jannar 1937) il-Qorti sostniet illi t-transazzjoni li jkollha bhala oggett taghha xi immobbli ghandha ssir b'att pubbliku. Jekk l-oggett taghha ma jkunx xi mmobbli, it-transazzjoni trid issir almenu bi skrittura privata. Jekk ma tigix osservata din il-formalita` t-transazzjoni tkun nulla u ta' ebda effett.

Illi mbaghad f' **"Filippo Chircop vs A.I.C. Godwin Drago"** (28 ta' Gunju 1962 – Vol.46C. ii. 668) il-Qorti qalet b'referenza ghal transazzjoni:-

"… skop ta' dan il-kuntratt huwa dak li tigi terminata kawza mibdija jew li tigi evitata kawza imminenti b'mod li hija nulla kwalunkwe transazzjoni bejn il-partijiet fuq haga li huma jkollhom kontroversja fuqha; kontroversja, mbaghad, li trid tkun serja u reali, b'dubju dwar l-ezitu taghha; u cjoe' li l-kawza li l-partijiet ikunu jridu jitterminaw jew jevitaw tkun trid tkun dubja fiha nfisha jew fl-animu tal-partijiet."

Illi infatti ***Albertio Trabucchi*** fil-trattat **"Istituzioni di Diritto Civile"** jghid li *"la transazione infine e' il contratto con il quale le parti pongono fine a una lite gia' cominciata o prevengono una lite che sta per sorgere tra loro, facendosi reciproche concessioni … … La transazione non puo' essere provata con testimoni; richiede la prova scritta"* (pagni 851;852). **"Macpherson Meditteranean Limited vs J. Lautier Co. Limited"** (P.A. (RCP) – 1 ta' Ottubru 2002).

Illi f' **"John Camenzuli vs Av.Dottor George Degaetano et noe"** (15 ta' Ottubru 1963 – Vol.47E. iii.1144) il-Qorti qalet li hija bizzejjed il-possibbilta` ta' kontestazzjoni bejn il-partijiet biex ikun hemm wiehed mill-presupposti tal-kundizzjonijiet ta' transazzjoni.

Illi f' **"Joseph Micallef noe vs Raymond Vella"** (8 ta' Marzu 91 –Vol.LXXV.i.380) intqal illi t-transazzjoni tirrikjedi fil-ligi l-iskrittura jew kuntratt pubbliku w altrimenti tkun nulla. Ftehim milhuq bejn il-partijiet dwar min kien

responsabbli ghall-kollizjoni u dwar kif kellhom jigu sopportati d-danni huwa transazzjoni u null jekk ma jsirx bil-kitba.

Illi fis-sentenza recenti fl-ismijiet **“Maria Attard vs Francesco Camilleri”** (Cit. Nru: 111G/89 MM – A.C. 30 ta’ Gunju 2000), l-Onorabbli Qorti tal-Appell ikkummentat:-

“Ghandu jkun car illi potenzjalment kull vertenza dwar drittijiet pretizi setghet twassal ghal proceduri gudizzjarji. Mill-banda l-ohra, kull vertenza bhal din setghet tigi komposta barra l-Qorti w indubbjament il-ligi ma tesigix, u mkien ma hemm provdut, li kull ftehim milhuq dwar vertenza ta’ din ix-xorta kellu necessarjament jigi redatt bil-miktub u ffirmat mill-kontendenti ad validitatem u taht piena ta’ nullita`. Il-ligi bl-ebda mod ma riedet tnaqqas il-valur tal-ftehim bonarju, sigillat bil-ftehim bil-fomm, taht l-insenja ta’ l-irgulija. Il-ligi kienet tesigi biss illi meta l-vertenza dwar drittijiet tkun tifforma l-mertu ta’ kawza diga’ mibdija jew li tkun sejra ssir, din kien jehtieg li ssir b’kitba taht piena ta’ nullita` biex tigi assigurata c-certezza ta’ prova li tali transazzjoni tkun verament sehhet u biex jigu kjarament stabbiliti t-termini taghha”.

“Dan proprju biex jigi evitat li ftehim ta’ din ix-xorta mhux kjarament espress jew jintralcja ulterjorment kawza gia mibdija jew jipprovoka komplikazzjonijiet f’kawza li tkun sejra ssir. Il-ligi allura, f’dawn ic-cirkostanzi, tesigi l-ahjar prova ta’ l-obbligazzjonijiet assunti u taghzel li tinjora bhala mhux ezistenti kull komposizzjoni bonarja ta’ vertenzi li ma jkunux bil-miktub”.

“Hu korrett l-appellant meta jissottometti li l-kelma transazzjoni fis-subinciz 1 (d) ta’ l-artikolu 1233 tal-Kodici Civili kellha tigi mifhuma fid-definizzjoni li l-ligi taghti ta’ din il-kelma qua forma ta’ kuntratt fl-artikolu 1718. Dan pero` ma jfissirx li kull ftehim iehor dwar pretiza ta’ drittijiet ma setghax isir u ma setghax jigi konkjuz jekk mhux in via ta’ transazzjoni fis-sens strett tal-kelma precizat bl-artikolu 1718. Ghall-kuntrarju dan hu ghal kollox possibbli u seta’ jsir u kien awspikat li jsir, salv pero` d-diffikulta` fil-kaz ta’ ftehim bil-fomm tal-prova ta’ l-obbligazzjonijiet assunti li

jkollha ssir f'kaz ta' nuqqas ta' qbil dwar dak li effettivament kien gie miftiehem. Il-ligi ghalhekk tesigi l-iskrittura biss fil-kaz ta' transazzjoni milhuqa fit-termini stretti ta' l-artikolu 1718 in omagg tal-principju contra scriptum non est argumentum u biex takkwista l-vantagg shih ta' tali principju. Dan pero` ma jipprekludix ftehim vinkolanti fil-ligi milhuq biex jiddetermina kwistjonijiet ta' pretiza ta' dritt li jsir bil-fomm meta c-cirkostanzi ma jkunux strettament jinkwadraw ruhhom fil-parametri ta' dak l-artikolu. Parametri precizi li jesigu l-prova tal-kitba <u>biss</u> fil-kaz ta' dawk il-kuntratti ta' transazzjoni, li "jaghtu tmiem ghal kawza mibdija jew jevitaw kawza li tkun sejra ssir."

"Strettamente parlando meta ftehim ma jkunx iwassal ghall-kuntratt f'dawn ic-cirkostanzi ma setghax propjament jigi kwalifikat bhala transazzjoni "ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi". Fil-qofol tal-kawza allura jirrizolvi ruhu dwar l-interpretazzjoni tal-kliem "jew jevitaw kawza li tkun sejra ssir". Kliem li kellu jigi sewwa meqjuz. Il-ligi ma titkellimx sempliciment dwar ftehim bejn il-partijiet biex jevitaw kawza jew biex jevitaw kawza li setghet issir. Titkellem dwar kawza li <u>tkun sejra</u> ssir. Kliem li jimplika d-determinazzjoni tal-parti li kellha d-dritt li tagixxa biex tirrivendika l-jeddijiet taghha u li tkun fil-punt li hekk taghmel. Biex jokkorru allura l-elementi tal-kuntratt ta' transazzjoni kellu jirrizulta li bhala effett ta' dak il-ftehim, il-proceduri gudizzjarji li jkunu kjarament ser jigu inizjati jigu mwaqqfa li allura ma tinbediex. Hu ghalhekk, kif sewwa ssottometta l-appellat, li l-gurisprudenza titkellem dwar l-imminenza ta' kawza. Skop ta' kuntratt ta' transazzjoni hu dak li tigi terminata kawza gja mibdija jew li tigi evitata kawza imminenti. Ftehim bejn il-partijiet jikkonvjenu dwar oggett li fuqu ma hemm pendenti ebda kawza, jew li fuqu ma kien hemm ebda hsieb ta' kawza imminenti ma jikkostitwix transazzjoni kif kontemplata fil-ligi." (Vol.XLVI.II.668)"

Illi ghar-rigward tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija **"Joseph Micallef noe vs Raymond Vella"** il-Qorti tal-Appell ikkummentat is-segwenti:-

"Dan hu korrett u kien certament applikabbli ghac-cirkostanzi fattwali *ta' dik* *il-kawza. Ma kienx ikun pero` applikabbli fil-kaz fejn ftehim simili kien milhuq f'cirkostanzi fejn l-ebda wiehed mill-partijiet involut fil-kollizjoni ma kellu l-intenzjoni li jipprocedi giudizzjarjament jew multo magis fejn din l-eventwalita` tkun giet bhal fil-kaz taht ezami, espressament eskluza mill-attrici. Dan ghaliex is-subinciz (d) ta' l-artikolu 1233 kien japplika ghal kwalunkwe vertenza dwar jeddijiet li dwarha jintlahaq ftehim. Ma kien hemm allura l-ebda sitwazzjoni fejn il-ftehim milhuq kellu jigi a priori kwalifikat bhala transazzjoni fis-sens strett tal-ligi. L-element vitali li kellu kaz jigi pruvat kien dak ta' l-ezistenza ta' kawza jew ta' l-imminenza ta' kawza li tkun sejra ssir."*

Illi applikati dwan il-principji ghall-kaz in kwistjoni din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni, wara li rat il-provi prodotti, li din in effetti kienet proposta transazzjoni li kellha tigi milhuqa bejn s-socjeta` konvenuta u l-atturi Joseph u Evelyn Buhagiar ghan-nom tal-istess minuri Trevor Buhagiar, u dan peress li dan ta' l-ahhar kien ghadu f'dak iz-zmien minorenni, peress li huwa twieled fis-sena 1982 (I.D. No. 580882) u jidher car mill-provi li dan il-propost ftehim kien intiz li jintlahaq bejn il-partijiet koncernati sabiex tigi evitata pendenza gudizzjarja bejn il-partijiet.

Illi fil-fatt mill-provi prodotti jirrizulta li kien hemm trattativi ghaddejjin bejn d-difensuri tal-partijiet dwar il-*quantum* li kien dovut *in linea* ta' danni konsgwenti ghall-incident stradali li kien sehh li fih kien involut l-attur Trevor Buhagiar, li allura kien rappresentat mill-genituri tieghu. Ma jidher li kien hemm l-ebda kwistjoni dwar ir-responsabbilta` ta' l-incident imqajjma mis-socjeta` konvenuta fl-ebda stadju u dan kif anki kkonfermat mill-*Claims Manager* David Debono u dan jinsab konfermat mill-istess socjeta` konvenuta fin-nota ta' osservazzjonijiet taghha.

Illi mhux kontradett li saru zewg offerti min-naha tas-socjeta` konvenuta lill-atturi. L-ewwel wahda saret fit-8 ta' Lulju 1999 u din kienet ta' Lm35,000.

Illi ghalkemm l-atturi jallegaw li huma accetaw din l-offerta wara xi zmien, u dan biss verbalment, jidher li fl-istess xhieda prodotta minnhom dan ma huwiex ghal kollox car, u dan peress li fl-ewwel lok l-attur Joseph Buhagiar fl-affidavit tieghu tas-26 ta' Gunju 2001 u partikolarment fil-paragrafu numru 8 tal-istess a fol. 29 tal-process jghid:-

"L-avukat taghna kien innegozzja ma' l-avukat tas-socjeta` konvenuta u kienet saret offerta ta' Lm35,000 mill-assigurazzjoni b'ittra datata 8 ta' Lulju 1999 pero` wara hafna diskussjonijiet, jidher li rega' bdielhom ghaliex qalu li ma kellhomx kunsens mill-kumpanija ta' barra".

Illi min-naha l-ohra l-Avukat Dr. Paul Lia fl-affidavit tieghu tat-13 ta' Novembru 2001 sostna li:-

"Fuq din il-bazi u wara diskussjonijiet interminabbli fit-8 ta' Lulju 1999 kienet saret offerta ta' Lm35,000. Il-klijenti tieghi ghall-ewwel ma kienux propensi li jaccettaw peress li pretendew hlas ghall-imghaxijiet mitluba u kienu qed jippretendu li ma jiehdux anqas minn Lm40,000. Sussegwentement pero` kont informajt lill-insurance li kienu lesti jaccettaw. Wara li l-klijenti kienu accettaw, kienet gietni risposta li l-assiguraturi ta' barra ma kienux qablu. Allura ma sar xejn".

Illi dan ma jaqbel xejn ma dak li sostna David Debono ghan-nom tas-socjeta` konvenuta tant li fl-affdiavit tieghu datat 26 ta' Gunju 2001 qal is-segwenti:-

"Wara din il-laqgha konna ktibna (ittra datata 8 ta' Lulju 1999) lill-Dr. Lia b'offerta taghna u dan tramite l-avukat tal-kumpanija. Hawn l-offerta kienet ta' Lm35,000 izda din l-offerta ma gietx accettata. Dr. Lia kien kitbilna f'dan is-sens permezz ta' ittra datata 19 ta' Lulju 1999 u billi ried somma akbar bhala kumpens".

Illi jekk wiehed ihares lejn in-nota tal-osservazjonijiet tal-istess atturi jirrizulta li f'paragrafu 7 tal-istess jinghad is-segwenti:-

“Fuq il-bazi ta’ certifikati msemmija s-socjeta` konvenuta kienet ghamlet offerta ta’ Lm35,000 b’ittra datata 8 ta’ Lulju 1999 pero` din ma gietx accettata mill-ewwel min-naha ta’ l-atturi u meta wrew il-hsieb li jaccettawha gew informati minn David Debono, f’isem Montalto Insurance Agency Limited li l-principali esteri taghhom ma kienux tawhom il-kunsens biex jaghmlu l-offerta”.

Illi minn dan kollu jidher car li l-atturi nnifishom ma humiex konsistenti mal-versjoni taghhom stess li l-ewwel offerta giet accettata, u kienet biss s-socjeta` konvenuta li skond huma rtirat minnha. Fil-fatt minn dak hawn citat jirrizulta li l-attur Joseph Farrugia ma qal xejn fl-affidavit tieghu dwar l-accettazzjoni ta’ din l-ewwel offerta, u wkoll minkejja li l-Avukat Dr. Paul Lia jghid li l-istess offerta giet accettata wara xi zmien, dan ma jirrizultax li sar, anzi x-xhieda ta’ David Debono ssostni li addirittura l-istess avukat kien kiteb u talab kumpens akbar fil-19 ta’ Lulju 1999. Fl-ahharnett fin-nota tal-osservazzjonijiet tal-atturi huma jghidu li kienu ghamlu l-hsieb biss li jaccettawha, li certament ma hijiex ekwivalenti ghall-accettazzjoni, u dan apparti li jidher li ma saret zgur l-ebda accettazzjoni bil-miktub. B’dan jidher li mhux minnu li l-ewwel offerta giet accettata, u dan tant huwa minnu li kien l-avukat Dr. Paul Lia stess li rega’ avvicina lill-avukat tas-socjeta` konvenuta f’Settembru 1999 sabiex terga’ ssir xi offerta mill-istess socjeta`.

Illi jidher li konsegwenti ghal dan, dejjem *tramite* l-konsulent legali taghha Dr. Ivan Gatt, is-socjeta` konvenuta kitbet l-ittra datata 5 ta’ Novembru 1999, fejn jidher li l-klijenti tieghu ghamlu offerta mill-gdid ta’ pagament ta’ Lm35,000 *per saldo* lill-kljenti tal-avukat Dr. Paul Lia, lil min hija indirizzata l-ittra, u dan oltre spejjez legali.

Illi dwar l-ewwel offerta ma hemm l-ebda dubju li din kienet soggetta li s-socjeta` estera, u cjoe’ l-principali tas-socjeta` konvenuta, kellhom jaghtu l-kunsens taghhom, u dan kif xehed David Debono fl-affidavit; jidher li dwar l-ewwel offerta dan ma kienx accettat, tant li fl-affidavit tieghu stess Dr. Paul Lia jghid li dwar it-tieni offerta huwa

kien insista li jkun hemm dak li huwa sejjah bhala *"il-kunsens ta' barra".* Illi l-atturi jghidu li huma accettaw din l-offerta, presumibbilment *tramite* l-avukat Dr. Paul Lia, u biss verbalment, ghaliex l-ebda dokument *in iskritt* ma gie esebit lanqas fir-rigward ta' din l-accettazzjoni, izda min-naha taghha s-socjeta` konvenuta qed tghid li din l-offerta kienet ukoll soggetta ghall-kunsens *da parte* tas-socjeta` principali estera, u wkoll li dan l-ammont kien soggett ghall-kundizzjoni li l-istess attur Trevor Buhagiar, jerga' jissottometti ruhu ghall-ezami mediku dwar l-allegata dizabilita` permanenti tieghu biex b'hekk ikun hemm certifikat mediku fuq l-istess persuna vicin id-data tal-eventwali ftehim ta' hlas peress li kull ma kellha l-istess socjeta` kienu biss certifikati medici datati 1997 u 1998, li fil-fatt gew esebiti f'dawn il-proceduri. In rejalta' ma jidhirx li l-istess atturi accettaw li jsir dan l-ezami.

Illi fuq dan din il-Qorti tikkummenta li l-istess ittra tal-5 ta' Novembru 1999 ma ssemmiex din il-kundizzjoni tal-ezami mediku tal-istess, dak in-nhar minuri, meta saret l-offerta maghmula; min-naha l-ohra ma huwiex car meta saret l-allegata accetazzjoni *da parte* tal-istess atturi jew min minnhom, u dan apparti li accettazzjoni b'risposta bil-mitkub ma jidhirx li tezisti, ghaliex jidher li ma saritx bil-miktub.

Illi pero` minn dak li xehed David Debono, jidher car li kull offerta li kien hemm mis-socjeta` konvenuta kienet soggetta ghall-kundizzjoni li din kellha tigi accettata mill-principali taghhom, u ghalkemm jidher li l-atturi qed jghidu li t-tieni offerta saret wara li kien hemm il-kunsens tal-istess principali tas-socjeta` konvenuta, *in verita`* prova dwar dan ma hemmx, u ma jidhirx li l-atturi, anke konxji tad-diffikulta' dwar l-ewwel offerta nsistew ghall-istess kjarifika meta saret it-tieni offerta.

Illi madankollu u *nonostante* id-dubbji li jezistu dwar il-fatt jekk intlahaqx ftehim jew le dwar din it-tieni offerta tas-socjeta` konvenuta imsemmija fl-ittra tal-5 ta' Novembru 1999, hija l-opinjoni ta' din il-Qorti, li abbazi tal-provi prodotti jidher car u bla ebda dubju kwalunkwe li kull offerta li saret mis-socjeta` konvenuta sabiex tigi rizolta

din il-pendenza saret dejjem fid-dawl li tigi evitata kawza fuq l-istess pendenza naxxenti mill-incident stradali msemmi li fih kien involut l-istess attur Trevor Buhagiar.

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti dan johrog car minn diversi fatturi, fosthom li n-negozjati kienu qed isiru bejn id-difensuri tal-partijiet, li l-offerti dejjem saru mid-difensur tas-socjeta` konvenuta w indirizzati lid-difensur tal-atturi, u wkoll li fl-istess offerta kien hemm riferenza ghall-hlas ta' spejjez legali, u dan jirrizulta wkoll mill-fatt ammess mill-attur Joseph Farrugia fl-affidavit tieghu, li t-trattattivi kollha li kien hemm proprjament bejn id-difensuri tal-partijiet odjerni saru wara li d-difensur tal-atturi kien kiteb biex it-tifel tieghu jigi kkumpensat tat-telfien li garrab (fol. 29).

Illi mhux hekk biss izda jidher ukoll li bl-istess ittra tal-5 ta' Novembru 1999 saret riferenza specifika ghall-hlas ta' spejjez legali u ghalkemm wara l-allegata accettazzjoni tal-offerta maghmula, fiz-zewg ittri datati 29 ta' Marzu 2000 u 8 ta' Gunju 2000, miktuba mill-avukat Dr. Ivan Gatt lill-Dr. Paul Lia, ssir riferenza ghall-proceduri l-Qorti.

Illi minn dan kollu jirrizulta fl-opinjoni ta' din il-Qorti li d-diskussjonijiet kollha principalment bejn id-difensuri tal-partijiet saru dejjem bl-iskop li jigu evitati proceduri gudizzjarji fil-Qorti, u dan dejjem fuq l-ammont ta' danni li kellhom allegatament jithallsu lill-atturi jew ahjar lill-attur Trevor Buhagiar, u ghalhekk l-offerta li saret mis-socjeta` konvenuta, anke *tramite* l-ittra datata 5 ta' Novembru 1999, kienet offerta ghall-transazzjoni, u ghalhekk bhala tali tapplika ghaliha d-disposizzjoni tal-**artikolu 1233 (1) (d) tal-Kap 16,** li tali transazzjoni sabiex tkun valida kellha ssir bil-miktub, u jidher li dan ma sarx, ghaliex kull ma hemm hija biss offerta w ebda skrittura privata *ai termini* tal-ligi, u dan *apparte* li lanqas l-allegata accettazzjoni ma saret bil-miktub, u ghalhekk l-ewwel eccezzjoni ghandha tigi milqugha.

Illi din il-Qorti hija msahha minn dak li nghad fis-sentenza **"Joseph Micallef nomine vs Raymond Vella"** (A.K. (GMB) 8 ta' Marzu 1991 – Vol. XLL.ii.385) fejn inghad:-

"Illi skond l-artikolu 1718 tal-Kodici Civili t-transazzjoni hija kuntratt li bih il-partijiet, b'xi haga jaghtu, iwieghdu, jew izommu, jaghtu tmiem ghall-kawza mibdija, jew jevitaw kawza li tkun sejra ssir".

"Din id-definizzjoni, li taghti l-ligi stess, tinnewtralizza s-sottomissjonijiet tal-appellat li bi transazzjoni wiehed jifhem, anzi dejjem gie ritenut (minghajr ma semma' kaz wiehed biss) kompromessi f'kawzi quddiem il-Qorti. Jista' wkoll jizdied illi din il-Qorti fis-sentenza taghha tal-14 ta' April 1978 in re "Emmanuel Mifsud et vs Raffaele Blanco" f'kaz fejn qabel inbdiet il-kawza l-partijiet kienu ftehmu bil-fomm dwar il-pendenzi ta' bejniethom, kienet iddecidiet li tali ftehim kien jammonta ghall-transazzjoni u billi dan ma sarx b'att pubbliku jew skrittura privata allura in forza tal-artikolu 1233 (1), kien null".

Illi fil-fatt l-iskop tal-ittra datata 5 ta' Novembru 1999 kienu biss bl-intenzjoni li jintlahaq ftehim bonarju bejn uhud mill-partijiet fil-kawza u kull ftehim li setgha hareg konsegwenza tal-istess ma jistax jittiehed fl-ebda kuntest hlief sabiex tigi evitata kawza li altrimenti kienet issir, u dan anke ghaliex l-istess trattativa kellha dejjem zewg elementi partikolari li jikkaretterizzaw l-istess transazzjoni u jiddistingwuha minn kuntratti ohra u cjoe`:-

(a) d-dubju li minnu jridu johorgu l-partijiet billi jirrizolvu huma l-istess dubju flok ihallu s-soluzzjoni tal-istess ghall-gudizzju tal-Qorti.

(b) Il-koncessjoni u s-sagrifficju reciproku – l'hekk imsejjah l-element ta' *'hinc inde remissum".*

Illi apparti dan din il-Qorti, thoss li lanqas il-ftehim allegat ma gie ppruvat mill-atturi, u dan ghal diversi mankanzi li jidhru li rrizultaw mill-atti ta' din il-kawza; fl-ewwel lok jidher li l-offerta saret mid-difensur tas-socjeta` konvenuta, fil-kors tat-trattativi li kienu qed isiru bejn id-difensuri tal-partijiet rispettivi, u minn imkien ma jidher li l-istess difensur tas-socjeta` konvenuta kien awtorizzat li jorbot lis-socjeta` konvenuta, jew almenu li kellu s-setgha li jaghmel dan; l-istess jista' jinghad ghad-difensur tal-atturi,

u hawn jista’ wiehed izid li mhux cara kif saret l-accettazzjoni allegata *da parte* tal-atturi.

Illi jidher ukoll li fiz-zmien tal-allegata accettazzjoni l-attur Trevor Buhagiar kien ghadu minorenni, u ghalhekk kull ftehim dwar l-istess kien soggett ghall-awtorizzazzjoni tas-Sekond’Awla u dan ghaliex il-ftehim huwa forma ta’ kompromess, tant li l-kelma transazzjoni hija deskritta bhala *“compromise”* fit-test ingliz tal-istess **Kodici Civili** u partikolarment ghall-**artikolu 1718,** u skond id-disposizzjonijiet tal-**artikolu 136 (4)** sabiex il-genituri jidhlu f’xi kompromess ghandhom bzonn l-awtorizzazzjoni tal-Qorti u dan huwa ribadit fl-**artikolu 1723** f’termini generali li jwasslu ghan-nullita` tal-istess ftehim.

Illi ma jidhirx ukoll car kif saret l-istess allegata accettazzjoni, peress li ma jidhirx car kif inghata tali kunsens *da parte* tal-atturi jew uhud minnhom, ghaliex certament li tali ftehim kien jirreferi ghall-minuri, li f’dak iz-zmien ma kienx kapaci legalment li jidhol f’tali ftehim, jekk mhux *tramite* il-genituri tieghu u dan bil-mod preskritt mill-ligi, u kollox a tenur tal-**artikolu 1720 tal-Kap 16.**

Illi apparti dan jidher car ukoll li l-offerta li saret *tramite* l-avukat Dr. Ivan Gatt fl-ittra msemmija tal-5 ta’ Novembru 1999, saret fil-kors tat-trattativi li kienu ghaddejjin bejn il-partijiet jew ahjar uhud minnhom ghas-soluzzjoni ta’ din il-pendenza u ghalhekk ghalkemm ma hemm l-ebda kliem bla pregudizzju fuq l-istess offerta xorta wahda ghandha titqies li saret bla pregudizzju u dan skond kif ritenut fis-sentenza **“Negoziante Carmelo Chetcuti et vs Negoziante Constantino Balzan et”** (1950 – Vol. XXXIVA), fejn inghad li:-

“L-offerti li jsiru in linea ta’ transazzjoni m’ghandhomx l-effikacja li jinterompu l-preskrizzjoni, jew l-effikacja ta’ rikonoxximent tad-dejn, ghaliex proposti simili jsiru minghajr pregudizzju tad-drittijiet rispettivi tal-kontendenti”.

Illi nfatti l-istess difensur tal-konvenut jaghmel riferenza cara ghal dan permezz taz-zewg ittri legali tieghu datati 29

ta' Marzu 2000 u wkoll 8 ta' Gunju 2000 esebiti bhala Dok. "DD 1" u "DD 2" fil-process.

Illi dan apparti l-fatt wkoll li ma jidhirx li l-kunsens tal-principali esteri gie ottenut, u certament li ghalkemm mhux skritta, din kienet u baqghet kundizzjoni ohra tal-offerta maghmula; hija wkoll dibattuta fil-kors ta' dawn il-proceduri jekk kienx hemm kundizzjoni li l-attur Trevor Buhagiar kellux jissottometti ruhu ghall-ezami iehor mediku, liema kontestazzjoni, ma dawk kollha msemmija jwasslu ghall-konvinciment morali ta' din il-Qorti li lanqas il-ftehim allegat mill-atturi ma gie ppruvat, u dan apparti l-konsiderazzjonijiet legali maghmula dwar il-kuncett ta' transazzjoni.

Illi ghalhekk it-talba attrici ghandha tigi michuda.

V. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tilqa' t-tieni u t-tielet eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta *proprio et nomine*, **tichad it-talba attrici *stante* li hija nfondata fil-fatt u fid-dritt.**

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tat-2 ta' Frar 2000 kontra l-atturi.

Moqrija.

--------------------------------TMIEM--------------------------------